

พฤติกรรมแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง*

Information-Seeking Behaviors and Information Needs in the Performance of Fiscal Policy Office Personnel

ภาวิณี กาพิบุตร**

*วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
**นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
E-mail: p_akachai@hotmail.com

ได้รับบทความ: 21 มี.ค. 62 / แก้ไขปรับปรุง: 13 ก.ย. 62 / อนุมัติให้ตีพิมพ์: 17 พ.ย. 62 / เผยแพร่ออนไลน์: 19 ธ.ค. 62

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) เปรียบเทียบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน และ (2) เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2561 จำนวน 144 คน แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้เทคนิคการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) สถิติ F-test การทดสอบความแตกต่างรายคู่วิธี Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สังกัดสำนักนโยบายภาษีมากที่สุด ระดับตำแหน่งปฏิบัติมากกว่าตำแหน่งอื่น และมีประสบการณ์การทำงานอยู่ในช่วง 1-5 ปีมากที่สุด เมื่อพิจารณาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

มีการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ขณะเดียวกันบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเข้าใช้บริการห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังสูงกว่า 90% สารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดนั้นมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เป็นปัญหาและอุปสรรคสำหรับการเข้าใช้ห้องสมุด ขณะเดียวกันพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเลือกใช้แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลมากที่สุด ซึ่งมีความต้องการสารสนเทศค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาษาของสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า (1) บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ (2) บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ

ABSTRACT

In this research article, the researcher compares (1) information-seeking behaviors in the performance of Fiscal Policy Office personnel in the aspects of the level of the position held and work experience; and (2) information needs for the performance of the personnel in the aspects of the level of the position held and work experience.

In this survey research inquiry, the sample population consisted of 144 personnel employed at the Fiscal Policy Office.

Employing a questionnaire as a research instrument, the researcher collected germane data in December 2018.

Utilizing techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of percentage, frequency, mean (M), and standard deviation (SD). Hypothesis testing was conducted using the one-way analysis of variance (ANOVA) technique. Moreover, the F-test

was used to test differences, while the least significant difference (LSD) test was utilized when differences between populations became significant so as to identify the populations whose Ms differed at statistically significant levels.

Findings are as follows:

The highest proportions of the sample population were females employed by the Tax Policy Bureau at the highest level. Operational positions were considered to be at a higher level than other positions. Work experience most frequently ranged between one and five years.

When considering information-seeking behaviors, it was found that the personnel exhibited information-seeking behaviors in accessing the Internet at the highest level. The personnel used the services of the library of the Fiscal Policy Office at a level higher than 90 percent. However, the information available in the library was minimal and was thus insufficient for their needs. This factor brought in its wake problems and obstacles in using the library.

The M for the information-seeking behaviors of the personnel was overall exhibited at a moderate level. They most frequently used information sources in the form of individuals. The M for their need for information was overall evinced at a high level. When considered in each aspect, it was found that the aspect of the language of the information displayed the highest M and thus ranked first.

Insofar as concerns hypothesis testing carrying results at the statistically significant level of .05, the following was found:

(1) The personnel who differed in the level of the position held exhibited concomitant differences in information-seeking behaviors and information needs in the course of performance. This finding was in consonance with the set hypotheses postulated for this investigation.

(2) The personnel who differed in work experience did not evince parallel differences in information-seeking behaviors and information needs in the execution of performance. This finding was incompatible with the set hypotheses posited for this inquiry.

Keywords: Information Seeking Behaviors, Information Needs

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานาน ท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้าน และจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น

ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นับเป็นจังหวะเวลาที่ทำทนายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมากแต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิ คุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้ขาดแคลนแรงงานจำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงตั้งแต่ปี 2558 และโครงสร้างประชากรจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ภายในสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอรัปชันเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การผลักดันขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง

ท่ามกลางปัญหาท้าทายหลากหลายที่เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะยาวดังกล่าว ก็เป็นที่ตระหนักร่วมกันในทุกภาคส่วนว่าการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาวได้นั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้านได้แก่ การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กับการเร่งยกระดับทักษะฝีมือแรงงานกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน และกลุ่มที่อยู่ในตลาดแรงงานในปัจจุบันให้สอดคล้องกับสาขาการผลิตและบริการเป้าหมาย และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนา

ทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพบริการ สาธารณสุขให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสรางคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ, 2560)

สำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีภารกิจหลักในการเสนอแนะและออกแบบนโยบายด้านเศรษฐกิจ การคลัง ระบบการเงิน รวมทั้งเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ได้ผลักดันนโยบายและ มาตรการต่างๆ ที่สำคัญ เพื่อให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อรองรับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงยกระดับศักยภาพเศรษฐกิจ ของไทยให้สามารถเติบโตยิ่งขึ้น รวมทั้งการพัฒนาระบบบริหารที่มีมาตรฐานและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับในนโยบายและผลงาน ของกลุ่มเป้าหมาย บุคคล และหน่วยงานทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ

บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง มีหน้าที่ 1) ด้านนโยบายการคลังและนโยบาย ภาษีอากร ทำการเสนอแนะและออกแบบนโยบาย แผน และมาตรการเกี่ยวกับการคลังและภาษีอากร เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล 2) ด้านนโยบายการเงิน นโยบายการออม และการลงทุน ทำการเสนอแนะและออกแบบนโยบาย แผน และมาตรการเกี่ยวกับระบบการเงิน การออม การลงทุน และ การพัฒนาตลาดทุน ตลอดจนวางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือทางการเงินและการธนาคาร ระหว่างประเทศ และองค์ระหว่างประเทศ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเป้าหมายในเชิงนโยบาย เศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจจุลภาคของประเทศ 3) ด้านนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศ ทำการเสนอแนะและออกแบบนโยบาย และมาตรการเกี่ยวกับเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ รวมทั้งวางแผนประสานและดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือทางการเงินและการคลัง ระหว่างประเทศ และองค์ระหว่างประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามข้อผูกพันระหว่างประเทศและสอดคล้อง กับนโยบายของรัฐบาลและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 4) ด้านอื่นๆ โดยปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย สารสนเทศด้านเศรษฐกิจ จึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้าน เศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง ภาษี กฎหมาย รวมถึงงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยบุคลากรสำนักงาน เศรษฐกิจการคลังนำความรู้มาวิเคราะห์นโยบาย และวางแผนเพื่อการออกนโยบาย กฎหมาย และมาตรการ ต่างๆ ให้กับรัฐบาล

ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านเศรษฐศาสตร์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นผู้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการเพื่อให้เศรษฐกิจได้มีแหล่งศึกษา ค้นคว้า เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงาน ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังนอกจากเป็นห้องสมุดประจำกรมคือ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังแล้ว ยังปฏิบัติงานในฐานะห้องสมุดกระทรวงการคลังด้วย โดยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในสาขาเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง การงบประมาณ ภาษีอากร และสิ่งพิมพ์รัฐบาลจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งต่อมาในปี 2543 ดร.สถิตย ลิมพวงศ์พันธุ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังในขณะนั้น ได้มีดำริให้ปรับระบบการทำงานของห้องสมุดแบบดั้งเดิม พัฒนาสู่ระบบห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกแห่งได้ และให้บริการสืบค้น ยืม-คืน จองฐานข้อมูลออนไลน์ได้ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เปิดให้บริการในวันที่ 3 เมษายน 2545 เป็นต้นมา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของ Leckie, Perrigrew, & Sylvain (1996) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลในอาชีพ โดยมีหลักว่าบุคคลมีความต้องการสารสนเทศตามอาชีพและภาระงานของแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวแปรต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาวิจัยของ Du Preez (2008) ศึกษาเรื่อง ความต้องการและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรมในแอฟริกาใต้ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่และภาระงานนำไปสู่ความต้องการสารสนเทศและการตัดสินใจเลือกแหล่งสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรม แหล่งสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรม เช่น จากบุคคลอื่น แฟ้มส่วนตัว และความรู้ วรรณกรรมที่วางขาย การฝึกฝน หนังสือตำรา และอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศมักหาสารสนเทศจากแหล่งภายในองค์กร จากการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน แหล่งที่น่าเชื่อถือ หัวหน้างานที่มีประสบการณ์

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยได้มีความสนใจในการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้บริการ เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและการให้บริการของห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ให้สอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรมการแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศของบุคลากร ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน
2. บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน
3. บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน
4. บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงผลของศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน
2. ทราบถึงผลของศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน
3. สามารถนำผลของการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
4. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผนการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศประเภทฐานข้อมูล เพื่อให้บริการแก่บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังจำนวน 227 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2561 จำนวน 144 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5

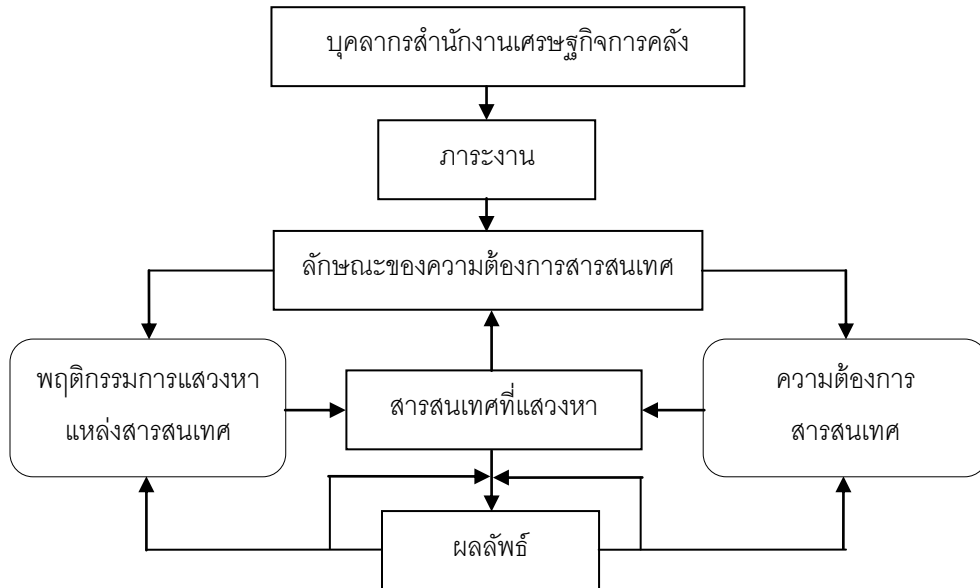
ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ขอบเขตด้านแหล่งสารสนเทศ ดังนี้ 1) แหล่งสารสนเทศบุคคล 2) แหล่งสารสนเทศสถาบัน 3) แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน และ 4) แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต
2. ขอบเขตด้านความต้องการสารสนเทศ ดังนี้ 1) เนื้อหาของสารสนเทศ 2) ประเภทของสารสนเทศ
- 3) วัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ และ 4) ภาษาของสารสนเทศ
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 ตัวแปรต้น คือ ลักษณะเฉพาะด้านบุคคล ได้แก่
 - ตำแหน่งหน้าที่
 - ประสบการณ์ทำงาน
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ
 - ความต้องการสารสนเทศ

กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการวิจัย

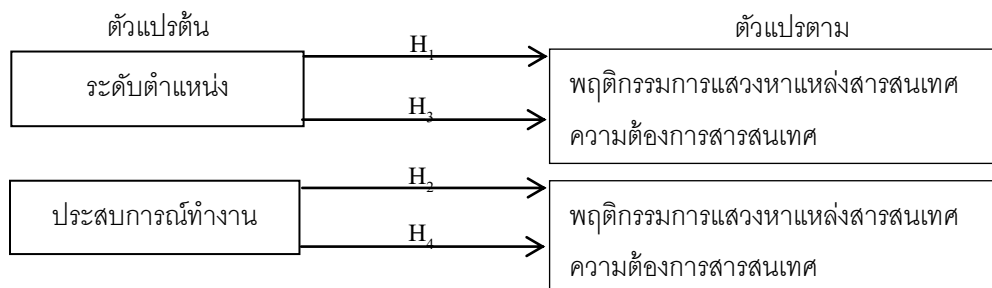
กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี ตัวแบบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากตัวแบบของ Leckie (1996) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลในอาชีพ โดยมีหลักว่าบุคคลมีความต้องการสารสนเทศตามอาชีพและภาระงานของแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวแปรต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ คุณลักษณะของความต้องการสารสนเทศ (Characteristic of information needs) การคัดเลือกแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ และการตระหนักรู้ในความต้องการสารสนเทศ จากนั้นก็จะดำเนินการสืบค้นสารสนเทศที่ตนเองต้องการ เพื่อนำไปเป็นข้อมูล

ในการประกอบอาชีพของตน และเมื่อได้ข้อมูลเป็นที่น่าสนใจหรือตรงตามความต้องการของตนแล้วก็จะหยุดพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศนั้น แต่หากผลลัพธ์ที่ได้นั้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจหรือไม่ตรงตามความต้องการบุคคลนั้นก็จะเริ่มพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศใหม่อีกครั้ง ดังภาพ

รูปที่ 1 แบบจำลองโมเดลพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของ Leckie

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ
- ตอนที่ 3 พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ
- ตอนที่ 4 ความต้องการสารสนเทศ
- ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอเอกสารขออนุญาตแจกแบบสอบถามแก่บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
2. ขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังในการแจกแบบสอบถามเพื่อทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และแจกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 144 คน โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างได้แล้ว จึงนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมากำหนดการนำเข้าข้อมูล และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิเคราะห์ ทางสถิติ มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ของแบบสอบถาม คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ระดับตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน โดยการหาความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ของแบบสอบถาม คือ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โดยการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ของแบบสอบถาม คือ พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้แก่ แหล่งสารสนเทศสถาบัน แหล่งสารสนเทศบุคคล แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean - \bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation - SD)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 4 ของแบบสอบถาม คือ ความต้องการสารสนเทศสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้แก่ ประเภทของสารสนเทศ เนื้อหาของสารสนเทศ วัตถุประสงค์ของความต้องการสารสนเทศ และภาษาของสารสนเทศ สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. การทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้สถิติอนุมาน คือ การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance-ANOVA) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ในกรณีที่ผลการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 144 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 81 คน และเพศชาย จำนวน 63 คน ส่วนใหญ่สังกัดสำนักนโยบายภาษี ดำรงตำแหน่งอยู่ในระดับปฏิบัติการมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานช่วง 1-5 ปี

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ทั้งหมดมีพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศในชีวิตประจำวัน จำนวน 144 คน ส่วนใหญ่มีการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่มีการเข้าใช้ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าใช้ห้องสมุด คือ สารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ตอนที่ 3 ผลการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 แทนระดับ น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 แทนระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 แทนระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 แทนระดับ มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 แทนระดับ มากที่สุด

แหล่งสารสนเทศสถาบัน

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง แสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศสถาบัน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ($\bar{X} = 2.74$) ลำดับรองลงมา คือสำนักงานสถิติแห่งชาติ ($\bar{X} = 2.46$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ Asian Development Bank (ADB) ($\bar{X} = 2.33$)

แหล่งสารสนเทศบุคคล

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศบุคคล โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 3.63$) ลำดับรองลงมา คือความรู้หรือประสบการณ์ของตนเอง ($\bar{X} = 3.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 3.33$)

แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 3.78$) ลำดับรองลงมา คือ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น facebook และ line ($\bar{X} = 3.36$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สื่อวิทยุ ($\bar{X} = 1.55$)

แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ เว็บไซต์เพื่อการสืบค้นข้อมูล เช่น Search Engine ($\bar{X} = 4.24$) ลำดับรองลงมาคือ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ($\bar{X} = 3.22$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือเว็บไซต์ห้องสมุด สศค. ($\bar{X} = 2.24$)

ผลการเปรียบเทียบระดับตำแหน่งกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีระดับตำแหน่งต่างกันมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

1) ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศโดยรวม พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีตำแหน่งปฏิบัติการและตำแหน่งชำนาญการมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศโดยรวมน้อยกว่าตำแหน่งชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญ เนื่องจาก บุคลากรที่มีตำแหน่งชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญเป็นผู้ที่อยู่ในระดับบริหารดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักหรือผู้อำนวยการส่วน มีหน้าที่รับผิดชอบและตัดสินใจในส่วนงานที่ตนเองรับผิดชอบ ต้องการข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศมาประกอบการทำงาน รวมถึงนำมาตอบคำถามให้ข้อมูลแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชา

2) ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังตำแหน่งปฏิบัติการมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากกว่าตำแหน่งชำนาญการ เนื่องจากบุคลากรตำแหน่งปฏิบัติการเป็นผู้ที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ จึงเลือกหาแหล่งที่ง่าย สะดวกในการหาข้อมูลในการทำงาน และยังไม่กล้าที่จะสอบถามเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา และพบว่า ตำแหน่งชำนาญการมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตน้อยกว่าชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญ เนื่องจาก บุคลากรตำแหน่งชำนาญการมีตำแหน่งอยู่ในระดับกลางปฏิบัติงานมาได้ระยะหนึ่งแล้ว บางคนได้มีโอกาสไปศึกษาต่อจากต่างประเทศมาแล้ว จึงใช้ความรู้ที่ตนเองมีมาปฏิบัติงาน ถ้ามีข้อสงสัยหรือปัญหาก็จะเลือกที่จะปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในงานของตนเอง

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสิทธิภาพทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิจัยความต้องการสารสนเทศ

ด้านประเภทของสารสนเทศ

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีความต้องการประเภทของสารสนเทศโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร ($\bar{X} = 3.88$) ลำดับรองลงมาคือ สื่อออนไลน์ เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X} = 3.59$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น DVD CD - Rom ($\bar{X} = 2.17$)

ด้านเนื้อหาของสารสนเทศ

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีความต้องการเนื้อหาของสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ เนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์ ($\bar{X} = 4.16$) ลำดับรองลงมาคือ เนื้อหาการบริหาร ($\bar{X} = 3.77$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การนำเสนอข้อมูล เช่น Power Point, Word, Infographic ($\bar{X} = 3.17$)

ด้านวัตถุประสงค์ของสารสนเทศ

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีวัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและพัฒนาตนเอง และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.26$) ลำดับรองลงมาคือ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.24$)

ด้านภาษาของสารสนเทศ

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีความต้องการภาษาของสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ ภาษาไทย ($\bar{X} = 4.53$) ลำดับรองลงมาคือภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.22$)

ผลการเปรียบเทียบระดับตำแหน่งกับความต้องการสารสนเทศ

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีระดับตำแหน่งต่างกันมีความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานด้านภาษา พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังตำแหน่งปฏิบัติการมีความต้องการสารสนเทศด้านภาษาน้อยกว่าตำแหน่งชำนาญการพิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรตำแหน่งชำนาญการพิเศษดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าส่วนหรือหัวหน้าฝ่ายจึงมีความต้องการทางด้านภาษาที่หลากหลายและมากกว่าเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน และพบว่าบุคคลกรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังตำแหน่งชำนาญการมีความต้องการสารสนเทศด้านภาษาน้อยกว่าตำแหน่งชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรที่มีตำแหน่งงานสูงขึ้นมีความต้องการด้านภาษาที่สูงขึ้นตามไปด้วย

ผลการเปรียบเทียบประสบการณ์การทำงานกับความต้องการสารสนเทศ

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการตั้งสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีระดับตำแหน่งต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการตั้งสมมติฐาน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

ผลการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากที่สุด เพราะแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตสะดวกต่อการเข้าถึง สามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่เสียเวลาในการเดินทาง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าใช้งานห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เนื่องจากอยู่ในหน่วยงานและเป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านเศรษฐศาสตร์ เมื่อพิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าใช้ห้องสมุด คือ สารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ใช้บริการเข้ามาใช้บริการแล้วไม่มีหนังสือที่ต้องการหรือมีหนังสือในปีเก่าไม่เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า แหล่งสารสนเทศที่ใช้มากที่สุดคือ ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับวิสาข์ สุทธิบริบาล (2554) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพสังกัดโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พยาบาลวิชาชีพใช้แหล่งสารสนเทศห้องสมุดในระดับปานกลาง

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก แหล่งที่ใช้คือ ผู้เชี่ยวชาญ ความรู้หรือประสบการณ์ของตนเอง และเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอุมา สืบกระพัน (2552) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบริษัทรศพร แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด(มหาชน) สำนักปฏิบัติการส่วนภูมิภาค- ภาคเหนือ พบว่า วิศวกรนิยมใช้แหล่งสารสนเทศที่ใกล้ตัว เช่น จากเพื่อน/ผู้ร่วมงานในระดับมาก สอดคล้องกับรัตนภรณ์ หลุมเพ็ด (2554) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของพยาบาลในกลุ่มโรงพยาบาลกรุงเทพมหานครได้พบว่า พยาบาลและนักวิชาการแพทย์เลือกใช้แหล่งสารสนเทศบุคคล ด้านเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Du Preez (2008) ศึกษาเรื่อง ความต้องการและพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรมในแอฟริกาใต้พบว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศมักหาสารสนเทศจากแหล่งภายในองค์กรจากการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน แหล่งที่น่าเชื่อถือ หัวหน้างานที่มีประสบการณ์

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทสื่อมวลชนของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทสื่อมวลชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ใช้ข่าวในหนังสือพิมพ์ในการปฏิบัติงาน มีความต้องการข่าวสารที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันเพื่อนำมาวิเคราะห์นโยบายของรัฐบาลและออกมาตรการต่างๆเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า แหล่งสารสนเทศที่ใช้มากที่สุดคือ เว็บไซต์เพื่อการสืบค้นข้อมูล (เช่น search engine) สอดคล้องกับวราภรณ์ จันทศักดิ์ (2555) ศึกษาเรื่อง บทบาทของสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการสนองความต้องการสารสนเทศของนักวิจัยพบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ ได้แก่ search engine เช่น Google Scholar Scirus

ความต้องการสารสนเทศ

พฤติกรรมความต้องการด้านประเภทของสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความต้องการประเภทของสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ตำรา วารสารอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวัชรภรณ์ ตั้งควนิษฐ์ (2554) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรมพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีความต้องการประเภททรัพยากรคือ หนังสือและตำราทางกระบวนการยุติธรรมมากที่สุด สอดคล้องกับอัญชลี สากระแสร (2545) ศึกษาเรื่อง ความต้องการและการใช้สารสนเทศสิ่งแวดล้อมของอาจารย์ผู้สอนวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยของรัฐพบว่า อาจารย์ต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ หนังสือ ตำรา และวารสาร สอดคล้องกับโสภิ์ อนุรุท (2546) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานครพบว่า พยาบาลมีความต้องการประเภทของสารสนเทศในระดับมาก ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ และคู่มือการปฏิบัติงาน

พฤติกรรมความต้องการด้านเนื้อหาของสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความต้องการด้านเนื้อหาของสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอุมา สืบกระพัน (2552) พบว่า วิศวกร มีความต้องการเนื้อหาสารสนเทศเกี่ยวกับสถานี่ฐานในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการเนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์มากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานทางด้านเศรษฐศาสตร์ การวางแผนและออกนโยบายทางเศรษฐกิจให้กับรัฐบาลเป็นหลัก

พฤติกรรมความต้องการด้านวัตถุประสงค์ของสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความต้องการด้านวัตถุประสงค์ของสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและพัฒนาตนเองอยู่ในในระดับมาก สอดคล้องกับวัชรภรณ์ ตั้งควนิษฐ์ (2554) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรมพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้

พฤติกรรมความต้องการด้านภาษาของสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความต้องการด้านภาษาของสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอุมา สืบกระพัน (2552) พบว่า วิศวกรใช้สารสนเทศภาษาไทยในระดับมาก

จากผลการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงพฤติกรรมแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ซึ่งพบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีการใช้สารสนเทศในชีวิตประจำวัน โดยแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่เข้าใช้บริการห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในส่วนของการแสวงหาสารสนเทศในการปฏิบัติงาน บุคลากรส่วนใหญ่แสวงหาจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนร่วมงาน และประสบการณ์ของตนเอง เนื่องจากเป็นแหล่งที่ใกล้ชิด

และสะดวก สามารถใช้งานได้ง่ายที่สุด ด้านความต้องการสารสนเทศ บุคลากรมีความต้องการข้อมูลข่าวสารทางด้านเศรษฐศาสตร์ที่ทันต่อเหตุการณ์ ทั้งในและต่างประเทศ จากหนังสือพิมพ์หรือวารสารที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐศาสตร์ เพื่อนำมาประกอบการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีความต้องการหนังสือ ตำราที่สามารถนำมาอ้างอิงข้อมูลได้ ในด้านของภาษาที่ต้องการใช้ในการทำงานถ้าเป็นในระดับปฏิบัติการส่วนใหญ่จะต้องการข้อมูลที่เป็นภาษาไทย ถ้าตำแหน่งสูงขึ้นมีความต้องการข้อมูลภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ควรพิจารณาจัดสรรและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ รวมทั้งฐานข้อมูลข่าว ให้เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร โดยการเกลี่ยงบประมาณในการจัดซื้อให้เหมาะสมกับตำแหน่งของบุคลากร
2. ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ควรพิจารณาจัดสรรและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีความหลากหลายทางด้านภาษา เพื่อตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
3. ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ควรมีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน หรือห้องสมุดที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง เพื่อบุคลากรจะได้มีแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม จึงควรศึกษาพฤติกรรม การแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในเชิงลึก โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสังเกต การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ภาพของพฤติกรรม การแสวงหาและความต้องการสารสนเทศที่ชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา แสนวา. (2542). การใช้สารสนเทศทางการแพทย์ของพยาบาลโรงพยาบาลมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ขวัญตา เหลืองมั่นคง. (2555). การใช้และความต้องการสารสนเทศของนักวิทยาศาสตร์และนักวิชาการด้านพลังงานนิวเคลียร์และรังสี สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิธีราช.
- นงลักษณ์ เนื่ออ่อน (2544). การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พุทธพร โกศิยะกุล. (2543) การศึกษาความต้องการและการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนภรณ์ หลุมเพ็ด. (2554). การใช้สารสนเทศของพยาบาลในกลุ่มโรงพยาบาลกรุงเทพภาคใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิธีราช.
- วราภรณ์ จันทศักดิ์. (2555). บทบาทของสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการสนองความต้องการสารสนเทศของนักวิจัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรภรณ์ ตั้งควนิษฐ์. (2554). ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิสาข์ สุทธิภิบาล. (2554). การใช้สารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพสังกัดโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริยุดา สิทธิบุญ. (2541). การใช้และความต้องการใช้สารสนเทศของครูสังกัดมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกานดา เจริญวันชัยกุล. (2554). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำโครงการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2560). รายงานประจำปี 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.
- โสภี อุณรุท. (2546). การใช้สารสนเทศของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรพินท์ ลูกอินทร์. (2554). การทำวิจัยและการใช้สารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรอุมา สืบกระพัน. (2552). ความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของวิศวกรบริษัทแอดวานซ์อินโฟร์เซอร์วิส จำกัด(มหาชน) สำนักงานปฏิบัติการส่วนภูมิภาคภาคเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญชลี สากระแสร์. (2545). ความต้องการและการใช้สารสนเทศสิ่งแวดล้อมของอาจารย์ผู้สอนวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยของรัฐ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Baker L. M., & Pettigrew K. E. (2004). Theories for practitioners: two frameworks for studying consumer health information-seeking behavior. *Bulletin of the Medical Library Association*. 87(4), 44-50.
- Du Preez, M. (2008). *Information need and Information seeking behavior of consulting engineers: a qualitative investigation*. (Master of Information science) Pretoria, South Africa : University of South Africa.
- Keith W. (2003). Information needs and information seeking in primary care: a study of nurse practitioners. *Journal of the Medical Library Association*. 91(2), 203-215.
- Leckie, G. J., Perrigrew, K. E. & Sylvain, C. (1996). Modeling the information seeking of professionals: a general model derived from research on engineers, health care Professionals and lawyers. *Library Quarterly*. 66(2), 161-193.
- Wilson, T.D. (2000). Human Informtion Behaviour. *Informing Science*. 3(2), 49-55.
- Zawawi, S. & Majid, S. (2001). Information need and Information seeking behavior of IMR Biomedical Scientists, Malaysian. *Journal of Library & Information Science*. 5(1), 25-41.